

MAVEKA

Markbördighet och vattenhushållning

Mångfald på åkern ger lönsamhet och hållbarhet i odlingen

Vid vårsådden lönar det sig att beakta osäkerheten på marknaden genom att diversifiera odlingen, tex. proteinproduktion stöder försörjningssäkerheten och många proteingrödor binder kväve från luften (bondböna och ärter). Det lönar sig också i större grad att övergå till kontraktsodling för att minimera marknadsrisker.

I diversifierad odling är det frågan om att man går från ensidig odling till att förbättra markens växtskick genom att skapa variation i grödor och växtföljd. ”I Finland sker diversifieringen av grödorna genom bättre växtföljder och blandodling, som går ut på att odla fler grödor samtidigt. Den mest realistiska metoden för att öka växttäckningen är att använda fånggrödor”, säger Kristina Regina, forskningsprofessor på Luke.

Läs mera: <https://www.luke.fi/sv/mot-produktiv-och-lonsam-diversifiering-av-grodor/>

Här hittas en checklista inför vårbruket som hjälper i växtodlingens riskhantering och säkerställa att arbetet löper i undantagstillstånd. Listan är sammanställd av MTK-Varsinais-Suomi, Landsbygdsförvaltningen och ProAgria Länsi-Suomi.

[Checklistan hittas här!](#) (på finska)

Innehåll

Artiklar och kommande evenemang:

Mångfald på åkern ger lönsamhet och hållbarhet i odlingen	1
MTKs program för biologisk mångfald	2
Observationer efter vinterregn	3
WWF söker Östersjöns miljövänligaste bonde	4
MAVEKAs åtgärder på webben	5
Händelsekalender	6
LukeKaskas-appen	6

MTKs program för biologisk mångfald

I MTKs program för biologisk mångfald (2020) konstateras att vi kan skydda och främjar biologiska mångfalden med goda odlings – och skogsskötselmetoder.

Gällande odlingsmetoder lyfter man fram följande målsättningar:

- Kontrollerad misskötsel tillåts genom att undvika exempelvis slått av åkerren, men invasion av främmande arter behöver ändå ses efter.
  - Kvaliteten av åkrarnas kantområden tas om hand genom att ta fasta på deras öppenhet och delöppenhet så att biotoperna ändras stegvis
  - **Sädesstarka växtföljder varieras genom att ta in t.ex. proteingrödor och oljeväxter, höstgrödor, mångåriga växter och vall**
  - **åkrarnas växttäckte vintertid utökas**, vilket förutom vattenskyddsfördelar också erbjuder habitat för många arter.
  - användningsbehovet av växtskyddsmedel minskas med vallrotation
  - gårdar sporras till biologiska mångfalden främjande åkerbete som en del av god djurskötsel
  - uppfödning av ursprungsraser främjas
  - gårdar som använder sig av konventionella produktionssätt sporras att utnyttja även ekologiska odlingsmetoder
  - biologiskt växtskydd samt precisionbekämpning främjas och utvecklas
  - polinerarnas levnadsförhållanden förbättras till exempel genom odling av blommande blommor
- Läs mera:

[MTK:s uppdaterade program för biologisk mångfald](#)

[SLCs miljöprogram från 2019](#)

Källor:

Sihvonen, Marjatta (2020). Monimuotoinen pelto tuo paremman tuoton:

www.luke.fi/artikkeli-monimuotoinen-pelto-tuo-paremmen-tuoton

[MTK:n Luonnon monimuotoisuusohjelma 2020](#)

Vårsådd 30.4.2019. När kommer vi ut på fälten i vår?

På många fält finns behov för såväl grundtorrläggning som lokala förbättringar. Från att identifiera problemområden och deras omfattning kan kostnadseffektivt underhåll koncentreras till specifika behovet. En kontrollrunda och underhåll av diken kan tidigarelägga vårbruket. Enbart underhåll räcker inte alltid, utan grundtorrläggning eller nydikning kan på en del skiften vara behövligt. Lönsamma dräneringsinvesteringar bottenas i gårdsspecifika produktionslösningar: till exempel vad odlas och hur? Vilka skiften lönar det sig att satsa på?

Torrläggningen i skick

Med grundtorrläggning avses grävning och rensning av utfalldiken, små invallningar och förbättring av bäckarnas vattenledningsförmåga i syfte att dränera marken. Med grundtorrläggning skapas förutsättningar för lokal dränering, till vilken räknas bl.a. krets diken, tegdiken och täckdiken. www.miljo.fi

Det lönar sig att först sätta grundtorrläggningen i skick, om stamdiken inte drar fungerar inte heller täckdiken. När underhåll av stamdiken är under planering lönar det sig att reda ut tidigare rensningar, planer, tillståndsbehov, finansiering och situationen med dikningssammanslutningen. I NTM-centralernas arkiv finns uppgifter om tidigare planer och dikessammanslutningar. Via Råd2020 är det möjligt att få en dräneringsplanerare på rådgivningsbesök och en uppskattning av underhållsbehovet, samt hjälp med aktivering av dikessammanslutningar.

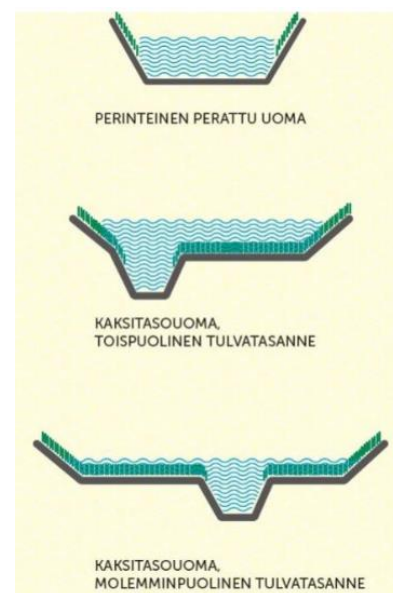
För verkställigheten och underhållet av en gemensam dikning måste vanligtvis en dikningssammanslutning som bildas av markägarna inrättas. Dessa dikningsprojekt behandlas vanligen i en dikningsförrättning där dikningsplanen och förutsättningarna för att förverkliga denna, ett kostnadsförslag utarbetas och beslut om kostnadsfördelningen mellan nyttotagarna behandlas, [Läs mera](#)

Som underhåll kan räknas mindre och i tidigare dikningsförrättningar framkomna planer. Ett underhållsprojekt kallas för ett grundförbättringsprojekt då den gamla planen förnyas helt eller till väsentliga delar. Sådana ändringar är bland annat att dikesbotten dvs. balanslinjen fördjupas mer än 30 cm pga. markens sättning. Det lönar sig att kontakta NTM-centralens grundtorrläggnings- och finansieringssakkunniga som kan bedöma om det finns behov av att beställa en ny plan och ansöka om stöd för projektet.

Tvåstegsdiken jämnar ut översvämningstoppar och minskar erosion

Utgående från föregående vinterns erfarenheter verkar tvåstegsdiken vara en fungerande lösning. De effektiviserar torrläggningen, i och med att dess vidare utfall ökar vattenledningsförmågan.

Terrasserna hindrar översvämning samt fångar upp fasta partiklar som rör sig med vattnet. Krokiga mittfåran saktar av vattenflödets hastighet även när vattennivån är låg. Flacka kanterna och terrasserna hindrar erosion.

Fördelar med tvästegsdiken

- Flackare dikesslänter ger stabilare slänter med mindre ras.
- Större tvärsektion av diket ger lägre hastighet på vattnet vid höga flöden och det minskar slanterosion.
- Kan ge förbättrad vattenkvalitet om diket är tillräckligt långt.
- Bra för den biologiska mångfalden i odlingslandskapet

Läs mera: <https://blog.hamk.fi/ojatkuntoon/luonnonmukaiset-kaksitasouomat-ymparistoystavallisena-maankuivatusratkaisuna/>

Källor:

https://www.miljo.fi/sv-FI/Vatten/Utnyttjande_av_vattenresurser/Torrlagning_av_jord_och_dikning (hämtat 6.4.2020)
Kimmo, Laine (2019). [Esimerkkejä vesienhallintaratkaisuksista ja peruskuivatusuomien kunnostushankkeista](#)

Läs i nästa nummer 5/2020 om täckdikning.

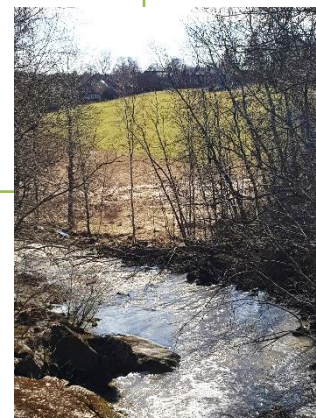
WWF söker igen Östersjöns miljövänligaste lantbrukare.

Syftet med priset är att öka kunskapen om miljövänligare odling och ge ett erkännande till jordbruksproducenter som är föregångare vad gäller användningen av metoder som minskar övergödningen av vattendrag. I tävlingen utses nationella vinnare i varje land som gränsar mot Östersjön, och bland dem en vinnare för hela området.

Öppningsdatum för ansökningar är fredag 28.2.2020 och slutdatum är söndag 12.4.

Den nationella vinnaren av tävlingen kommer att tillkännages i juni.

Mera information och ansökan här: <https://wwf.fi/sv/ostersjobonde/>

MAVEKAs åtgärder flyttas tillfälligt till webben

Vår verksamhet flyttas tillfälligt till webben på grund av Corona situationen, **vi gör podcaster och videoinspelningar om underhåll och förbättring av markens växtskick**. Vi tar gärna emot önskemål kring teman ni önskar höra mera om. Alla tillställningar och utfärder är tillsvidare inhiherade. Följ med vad som är på gång i nyhetsbrevet och på webben www.mtk.fi/maveka.

Peltojen kuivatuksen ja kastelun mahdollisuudet

Dräneringen i skick! – fältvandring i Tövsala 24.3.2020

Se videon här: [Peltokierros-video](#)

- fältobservationer om dräneringens funktion efter vintern
- grundläggande dräneringens och lokaladräneringens problemområden (tex. Utloppen)
- underhåll av täckdiken
- tvåstegsdiken som lösning för grundläggande dränering?

På kommande!

Åkerns växtskick

Peltokierros Varsinais-Suomessa -podcast-serie

Erfarenheter, idéer och exempel från fälten

MAVEKA-projektet besöker fält i Egentliga Finland under kommande växtsäsong. I poddarna hör vi odlarnas erfarenheter och synpunkter på gårdsspecifika odlingsval och samtidigt följer vi med odlingssäsongens framsteg. Serien börjar i april.

Stall och återvinningsgödsel

Tehokas lannan käyttö -podcast

Teman

- gödselsamarbeten
- behandling och användning av gödsel
- info om kommande gödselguiden

Åkerns växtskick

Kokemuksia kevätkylvöistä ja uusista maatalousteknologioista -podcast

På kommande i maj!

HÄNDELSEKALENDER

<i>Mars-April</i>	Kuivatus kuntoon -fältvandring i Tövsala, Youtube-video
<i>April-Maj</i>	Lannan tehokas käyttö -podcast
<i>Maj</i>	Kokemuksia kevätkylvöistä ja uusista maatalousteknologioista -podcast

6

Maan vesitalous ja kasvukunto (MAVEKA) -hanke,
MTK-Varsinais-Suomi

Sami Talola
040 501 0700
sami.talola@mtk.fi

Du hittar oss också här:

www.mtk.fi/maveka

Naturresurstitutet lanserar ny app för riskhantering gällande växtskadegörare

LukeKaskas-mobilapplikationen erbjuder information om växtskadegörare i realtid och bundet till position. Någon motsvarande applikation som baserar sig på odlarnas observationer och anmälningar har tidigare inte funnits i bruk i Finland.

I Applikationen kan odlaren göra observationen med egen smarttelefon så att observationen automatiskt registreras i applikationen. Odlaren får via infokort i applikationen hjälp med att identifiera skadedjuret, och en bild på observationen kan också bifogas till LukeKaskas.

Skadedjursobservationen sparas i databasen och kartbotten, så att den finns tillgänglig för andras och forskningsbruk. Applikationens funktion baseras på omfattande användargrupp.

Riskerna för växtskadegörare ökar när klimatet ändras och genom LukeKaskas-appen kan odlaren förbereda sig för skadegörare som hotar egna skiften. Med fokuserat och behovsanpassat växtskydd åstadkommer man ekonomiska fördelar och minskar kemiska bekämpningsmedlens skadeverkningar. Applikationen kommer att vara avgiftsfri och publiceras inför odlingssäsongen, och hittas senare här: <https://maatalousinfo.luke.fi/>

Mera info här: <https://www.luke.fi/artikkeli-tieto-kasvintuhoojista-saapuu-viljelijan-taskuun/>